

Paweł Orłowski
Lotnicza Akademia Wojskowa

DOI: 10.48261/2299.890X.11.2022.13

ORCID: 0000-0002-9741-7755

III Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Społeczeństwo w wojsku, wojsko w społeczeństwie w XIX i XX wieku. Relacje i procesy w ujęciu interdyscyplinarnym” (23–24 czerwca 2022 r., Dęblin)

Lotnicza Akademia Wojskowa w Dęblinie (LAW) po raz trzeci zorganizowała – 23–24 czerwca 2022 r. – ogólnopolską konferencję naukową „Społeczeństwo w wojsku, wojsko w społeczeństwie w XIX i XX wieku. Relacje i procesy w ujęciu interdyscyplinarnym”. Po przerwie, spowodowanej pandemią, przyjechali do Dębliń historycy, socjologowie, politolodzy oraz przedstawiciele nauk o bezpieczeństwie, którzy w salach pałacu Jabłonowskich mogli zaprezentować swoje referaty. Głównym tematem wystąpień była rola wojska w społeczeństwie na przestrzeni dziejów oraz relacje między wojskiem a społeczeństwem. Otwarcia spotkania dokonał organizator i pomysłodawca przedsięwzięcia dr hab. Marcin Kruszyński, prof. LAW, kierownik Pracowni Historii Polski i Historii Powszechnej. Pełniąc obowiązki gospodarza, przywitał prelegentów przybyłych z różnych (nawet najbardziej odległych) ośrodków naukowych w kraju oraz zaproszonych gości. Następnie w kilku zdaniach przypomniał o celach konferencji, po czym oddał głos Jego Magnificencji Rektorowi – komendantowi Lotniczej Akademii Wojskowej gen. bryg. pil. dr. inż. Krzysztofowi Curowi. Rektor przedstawił zebrany zarys historii oraz dziedzictwo Szkoły Orłąt, a następnie zapoznał z procesem kształcenia i szkolenia przyszłych adeptów sztuki lotniczej. Prorektor ds. kształcenia LAW, ppłk dr inż. Andrzej Truskowski, zainteresował zebranych wystąpieniem pt. „Nieprzewidywalne konsekwencje, czyli wojna światów. Obecny konflikt rosyjsko-ukraiński”. Następny blok, prowadzony przez dr. Tomasza Osińskiego, rozpoczął prof. UŁ dr hab. Rafał Kowalczyk (Uniwersytet Łódzki), referatem

„Moskwa roku 1812. Największy błąd Napoleona wojny roku 1812”. W dalszej kolejności głos zabierali: Dominik Sobieraj – „Dowódcy wojskowi jako celebryci w XIX i XX w.”; Maciej Sobieraj – „Wyższa kadra oficerów piechoty 3 DP Leg i 9 DP w latach 1923–1939. Wstępna charakterystyka”. W trakcie przerwy za kulisami trwała ożywiona dyskusja między prelegentami oraz pozostałymi uczestnikami konferencji. Marcin Petrynko-Cyfrowicz z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej (UMCS) wystąpieniem pt. „Bilet do Polski. Motywacje żołnierzy służących w Armii gen. Hallera” inicjował trzecią część pierwszego dnia konferencji. Kolejnymi prelegentami byli: dr hab. Mirosław Szumiło (prof. UMCS i pracownik Instytutu Pamięci Narodowej) z referatem „Polsko-ukraiński sojusz wojskowy w 1920 r. w pamięci obu narodów”; Katarzyna Kot (Muzeum Zamojskich w Kozłówce) – „Wkład gniazda Towarzystwa Gimnastycznego »Sokół« w Kozłówce w rozwój lokalnej społeczności w latach 1924–1939”; dr Agata Fijuth-Dudek (UMCS) – „»Nie!«. Broszury emigracyjne Cata-Mackiewicza jako publicystyczna refleksja nad wojenną rzeczywistością”; dr hab. Maciej Krotofil (prof. UMK w Toruniu) – „Problem fali w Wojsku Polskim w latach 70. i 80. XX w.”. Szczególnie dużo emocji wzbudziło ostatnie wystąpienie, które przedstawiało zasadniczą służbę wojskową jako grunt to stworzenia subkultury obfitującej w zjawiska niewyobrażalne we współczesnych siłach zbrojnych.

Podsumowaniem pierwszego dnia konferencji był panel dyskusyjny prowadzony przez prof. Marcina Kruszyńskiego, w którym udział wzięli: prof. dr hab. Dariusz Jarosz (Instytut Historii PAN), prof. UMCS dr hab. Agnieszka Kolasa-Nowak, dr hab. Karol Polejowski (zastępca prezesa IPN), prof. UMCS dr hab. Marek Sioma, prof. dr hab. Tadeusz Wolsza (Instytut Historii PAN i Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy). Uczestnicy próbowali znaleźć odpowiedzi na pytania, czy badania nad życiem codziennym wojska są potrzebne, a także jak znaleźć źródła do badań nad tym tematem. W trakcie dyskusji wybrzmiało wiele postulatów badawczych z różnych dyscyplin naukowych.

Część popołudniowa rozpoczęła się złożeniem wieńca pod pomnikiem „Bohaterskim Lotnikom Dęblińskiej Szkoły Orłąt”. Uczestnicy oddali tym samym hołd pokoleniom polskich lotników. Zwieńczeniem pierwszego dnia pobytu w „gnieździe orłąt” była możliwość zapoznania się z wybranymi elementami praktycznego szkolenia podchorążych oraz infrastrukturą wykorzystywaną do celów edukacyjnych. Uczestnicy konferencji zwiedzili 41. Bazę Lotnictwa Szkolnego oraz Lotniczą Akademię Wojskową. Dużym zaintere-

resowaniem cieszyły się symulatory statków powietrznych, trenażery oraz symulator kontroli ruchu lotniczego. Prelegenci mogli się dowiedzieć, jaki wysiłek w kształcenie musi włożyć młody człowiek, który spełnia marzenia o lataniu. Z powodu ograniczeń czasowych została zaprezentowana jedynie część możliwości najnowocześniejszych systemów i platform szkoleniowych. Z pewnością w kolejnych latach oferta zwiedzania będzie bogatsza.

W drugim dniu, bardzo bogatym w referaty, w pierwszym bloku swoje wystąpienia mieli: dr Tomasz Osiński (LAW/IPN) – „Służba, nauka, odpoczynek. Propagandowy obraz żołnierskiej codzienności na łamach »Żołnierza Polskiego« w latach 1944–1956”; prof. dr hab. Dariusz Jarosz (Instytut Historii PAN) – „Krzywe zwierciadło? Obrazy codzienności służby wojskowej w świetle opracowań powstałych w Wojskowej Akademii Politycznej w latach 1960–1970”; Zdzisław Bogus i dr hab. Grzegorz Miernik, prof. Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach (UJK) – „Wojsko na monetach i banknotach polskich w XX w.”; dr Krzysztof Popiński (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu) – „Pozaresortowe wydawnictwa i portale militarne w Polsce w latach 1990–2022”. Ten blok tematyczny wzbudził ożywioną dyskusję, która toczyła się zwłaszcza w związku z wystąpieniem prof. Jarosza. Niezwykle interesujący był także referat dotyczący banknotów. W siódmym bloku tematycznym wystąpili: dr Justyna Dudek (IPN) – „Funkcjonariusze aparatu bezpieczeństwa a obowiązek służby wojskowej – między teorią a praktyką”; prof. dr hab. Mirosław Golon (UMK/IPN) – „W cieniu tragedii Trójmiasta. Wojsko w czasie protestów społecznych w Elblągu”. Dyskusja na temat wszystkich tych interesujących referatów trwała jeszcze podczas przerwy.

W dalszej części głos zabrali kolejno: dr hab. Piotr Kardela, prof. Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie (WSP/IPN) – „Z myślą o Niepodległej... Liderzy Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w Stanach Zjednoczonych po II wojnie światowej”; dr hab. Marcin Kruszyński, prof. Lotniczej Akademii Wojskowej (LAW/IPN) – „Znad Amazonki do Wojska Polskiego. O Polakach w Brazylii i rekrutacji do armii w czasie II wojny światowej”; prof. dr hab. Tadeusz Wolsza (Instytut Historii PAN/Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy) – „Sport i sportowcy w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie w latach II wojny światowej i po jej zakończeniu”; dr hab. Danuta Jastrzębska-Golonka, prof. Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy (UKW/IPN) – „Z Kozielska II do Andersa. Językowy obraz dramatycznej podróży do wolności w 1941 r. (na przykładzie pamiętników Piotra Dąbrowskiego)”. Autorka wyszła poza

horyzont badań historycznych, a zjawiska analizowane w referacie przedstawiła, używając narzędzi nauk społecznych i językoznawstwa.

W ostatniej części konferencji wystąpili kolejno: prof. Tadeusz Kondracki (Instytut Historii PAN) – „Czystka w kadrze oficerskiej Ludowego Wojska Polskiego po III Plenum KC PZPR (wrzesień 1949 r.)”; prof. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie dr hab. Karol Sacewicz (UWM/IPN) – „Operacja »Cedar Falls« (styczeń 1967 r.) w świetle materiałów Zarządu II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego”; prof. LAW dr hab. Adam Radomyski – „Arktyka jako potencjalny rejon konfliktu zbrojnego w XXI wieku”; dr Marcin Paluch (LAW) – „Lotnictwo pokładowe w wojnie na Pacyfiku (1941–1945)”; prof. Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku dr hab. inż. Remigiusz Wiśniewski – „Kształtowanie kompetencji społecznych dowódców”; ppłk dr Paweł Orłowski (LAW) – „Ceremoniał Wojskowy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej jako narzędzie służące do kształtowania wizerunku wojska w społeczeństwie”.

W podsumowaniu gospodarz i organizator wydarzenia, prof. Marcin Krużyński, podziękował za przybycie i bardzo ciekawe głosy w dyskusji wokół Wojska Polskiego. Podkreślił również interdyscyplinarność konferencji, bez której nie da się w pełni prowadzić badań nad rolą wojska w społeczeństwie oraz społeczeństwa w wojsku. Jednocześnie cieszył się, że Lotnicza Akademia Wojskowa po raz trzeci mogła zaprezentować się szerszym kręgom środowiska naukowego. Wyraził również nadzieję, że w przyszłym roku mury dęblińskiej Szkoły Orłąt ponownie otworzą się dla przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych podczas kolejnej konferencji związanej z wojskiem.